

ПІДТРИМКА ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ УЧАСНИКІВ АТО В УКРАЇНІ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Тези доповідей
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(07 грудня 2017 року)**

Хмельницький – 2017

Редакційна колегія:

Чайковський М. Є., доктор педагогічних наук, професор;

Шинкарук О. М., доктор технічних наук, академік Академії наук прикладної радіоелектроніки;

Кравчук Л. С., кандидат педагогічних наук, доцент;

Островська Н. О., кандидат педагогічних наук

Підтримка та реабілітація учасників АТО в Україні: досвід та перспективи : Тези доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Хмельницький, 2017. – 180 с.

Збірник тез підготовлено за доповідями учасників науково-практичної конференції **„Підтримка та реабілітація учасників АТО в Україні: досвід та перспективи ”** (7 листопада 2017 року).

У матеріалах збірника висвітлено проблеми та перспективні напрями щодо підтримки та реабілітації учасників АТО; визначено основні проблеми, яких вони зазнають після повернення із зони антитерористичної операції, та перспективи розвитку системи їхньої соціальної, психологічної, медичної та правової підтримки.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. Актуальні проблеми соціального захисту та правової підтримки військовослужбовців-учасників АТО. Соціальна та професійна реабілітація учасників АТО

Артеменко А. Б.

Основні напрямки реабілітації учасників бойових дій..... 9

Бастричев В. С., Островський О. О.

Деякі проблеми соціального захисту військовослужбовців - учасників АТО..... 12

Бриндіков Ю. Л.

Аналіз основних проблем у роботі органів та установ соціального спрямування щодо забезпечення послугами учасників бойових дій..... 19

Броварська О. А.

Особливості інформаційної підтримки учасників АТО (на прикладі всеукраїнського інформаційного центру допомоги учасникам АТО)..... 23

Галко О. М.

Правові засоби забезпечення соціальних гарантій військовослужбовцям – учасникам АТО..... 26

Геделевич Є. В.

Роль соціально-психологічної реабілітації..... 29

Джубаба Л. В.

Реалізація права на безоплатну правову допомогу учасниками АТО..... 33

Дуля А. В.

Особливості впровадження комплексної програми „соціальна підтримка сімей учасників антитерористичної операції”..... 36

Ковтун О. С.

Соціологія армії в контексті проведення АТО: значення, проблеми та перспективи..... 39

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ „СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМЕЙ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ”

Дуля Аліна Володимирівна

аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

У сучасних умовах в Україні відбуваються глибокі зміни, спричинені загостренням військового конфлікту на Сході країни, які впливають на всі сфери життя громадян та суспільства в цілому. Особливо це стосується сімей учасників антитерористичної операції (АТО), які стикаються з великою кількістю проблем та не спроможні самотійно вирішувати їх. Таким чином, сім'ї учасників АТО потребують соціальної підтримки та допомоги.

З метою визначення, яка допомога потрібна сім'ям учасників АТО нами було проведено констатувальний експеримент. В ході якого ми здійснили опитування членів сімей учасників АТО щодо визначення проблем та потреб респондентів та пропозицій членів сімей учасників АТО щодо надання соціальної підтримки.

Проведене дослідження дало нам можливість визначити актуальні проблеми сімей учасників АТО та об'єднати їх в чотири групи: психологічні проблеми – 95,7%; матеріально-побутові проблеми – 80,9%; проблеми з оформленням документів – 61,7%; проблеми з вихованням дітей – 53,2% [1; 2].

Отримані результати лягли в основу нашої Комплексної програми „Соціальна підтримка сімей учасників АТО”, яка була нами розроблена з метою підвищення рівня соціальної підтримки учасників АТО та членів їх сімей, підтримання їх психоемоційного стану, поліпшення соціально-економічних та матеріально-побутових умов, шляхом надання комплексної соціальної підтримки.

Відповідно до мети нами було окреслено наступні завдання програми: поінформувати даної категорії сімей з питань соціальної підтримки учасників АТО та членів їх сімей;

формування в громадськості поваги та толерантного ставлення до учасників АТО та членів їх сімей; здійснення юридичної просвіти та підтримки даної категорії сімей; сприяння в якісному наданні соціальних послуг учасникам АТО та членам їх сімей; забезпечення потреб у матеріальній, медичній, психологічній та соціально-педагогічній підтримці зазначеної категорії сімей.

Програма вибудована за логікою адресності та ефективності надання соціальної підтримки. Спочатку нами було запропоновано інформування громадськості (потенційних клієнтів) про існування різних видів послуг, а потім вже відбувається безпосередня робота з клієнтами – надання послуг.

Такий підхід підсилить соціальний захист учасників АТО та членів їх сімей; сприятиме отриманню даною категорією сімей всебічної, якісної соціальної підтримки та формуванню у громадськості поваги та толерантного ставлення до учасників АТО та членів їх сімей.

Розглянемо детальніше змістово-технологічне забезпечення Комплексної програми „Соціальна підтримка сімей учасників АТО”.

Провівши констатувальний експеримент нами було визначено, що початковим етапом здійснення соціальної підтримки повинно стати підвищення обізнаності сімей учасників АТО щодо їх прав та соціальних послуг. З даною метою нами було розроблено перший модуль „Інформаційна підтримка”, який також сприяє поінформуванню сімей учасників АТО про діяльність організацій, які можуть надати їм соціальну підтримку.

Наступний модуль „Юридична підтримка”, спрямований на здійснення юридичної просвіти учасників АТО та членів їх сімей. Даний модуль дозволить членам сімей учасників АТО без проблем отримати необхідний їм вид соціальної підтримки, адже вони будуть обізнані щодо своїх прав та гарантій.

З метою поліпшення морально-психологічного стану учасників АТО та членів їх сімей, вирішення їх психологічних

проблем та психологічної реабілітації нами було розроблено третій модуль „Психологічна підтримка”.

Як ми вже зазначали, однією із актуальних проблем сімей учасників АТО є проблеми з вихованням дітей. Тому з метою профілактики та вирішення даної проблеми нами було розроблено наступний модуль „Соціально-педагогічна підтримка”. Зазначений модуль також сприяє успішній соціальній адаптації учасників АТО до мирного життя; вирішенню особистісних, міжособистісних та внутрішньосімейних конфліктів; особистісному розвитку та професійній реабілітації даної категорії сімей.

В ході проведення експерименту нами було визначено, що окрім надання різних видів соціальної підтримки члени сімей учасників АТО, які опинилися в складних життєвих обставинах потребують індивідуального соціального супроводу, тому нами було розроблено п'ятий модуль програми „Соціальний супровід”. Який передбачає подолання життєвих труднощів та розв'язання проблем сімей учасників АТО шляхом надання психологічної, юридичної, інформаційної, соціально-педагогічної підтримки, сприяння в одержанні якісної медичної допомоги, а також допомагати у вирішенні соціально-економічних, матеріально-побутових питань.

Отже, запропонована нами програма є багатокомпонентною та комплексною, яка передбачає мультидисциплінарний підхід у здійсненні соціальної підтримки сімей учасників АТО. Дана програма пройшла апробацію, яка показала ефективність розробленої програми та необхідність впровадження в діяльність громадських організацій.

Таким чином, Комплексна програма „Соціальна підтримка сімей учасників АТО” може слугувати моделлю надання соціальної підтримки сім'ям учасників АТО та використовуватися спеціалістами громадських організацій для якісного задоволення потреб даних категорій сімей.

Список використаних джерел:

1. Дуля А. В. Функціонування сімей учасників антитерористичної операції / А. В. Дуля, Т. Г. Веретенко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / відп. за вип.: О. Л. Караман, Я. І. Юрків. – 2017. – № 1 (316) лютий. – Ч. І. – С. 25–32.
2. Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей : практ. посіб. / [авт.-уклад. Г. Циганенко, О. Масик, О. Григор'єва та ін.] ; за ред. Г. В. Циганенко. – К. : „ЛОГОС”, 2016. – 100 с.

СОЦІОЛОГІЯ АРМІЇ В КОНТЕКСТІ ПРОВЕДЕННЯ АТО: ЗНАЧЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ковтун Олександр Сергійович

*к. соціол.н., доцент кафедри соціальної роботи Хмельницького інституту
соціальних технологій Університету „Україна”*

Внаслідок збройного конфлікту в Донбасі, в українському суспільстві активізувалися досить значні трансформаційні процеси у багатьох сферах життєдіяльності, зокрема, політичній та ідеологічній. Але найбільш значимі трансформації стосуються армії, яка є особливим соціальним інститутом, що володіє винятковим статусом, є одним із основних джерел державності, а також ресурсом збереження будь-якого політичного режиму [3, с. 73]. При цьому, необхідно розрізняти два основні вектори цих трансформацій: **внутрішній**, який стосується організаційної модернізації армії, зміни характеру відносин між військовослужбовцями рядового та офіцерського складу, проблемах взаємодії регулярної армії та добровольчих батальйонів та ін.; **зовнішній**, що полягає у взаємодії армії із іншими соціальними інститутами, зміні статусу армії та військовослужбовців у суспільстві.

Глибинні трансформації армії значно збільшують предметне поле досліджень для сучасної науки, адже накопичення змін в армії та в інших сферах життєдіяльності суспільства значно випереджають темпи наукової рефлексії цих змін. Це, природно, загрожує слабкою поінформованістю і офіцерів, і представників громадськості стосовно актуальних